

ЄРМОЛАЄВА Г. А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри документознавства та інформаційних систем ВП «МФ КНУКіМ»

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ У ПОЗАНАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ОСОБИСТОСТІ ТА ТВОРЧОСТІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА)

Формування нової гуманістичної свідомості українського суспільства та його інтеграція в європейську спільноту активізує пошук більш ефективних методів та форм виховання сучасної молоді. У зв'язку з цим головною метою формування національної інтелігенції, сприяння збагаченню й оновленню інтелектуального генофонду нації, виховання її духовної еліти – це мета, що стоїть перед вищими навчальними закладами на одному рівні з підготовкою висококваліфікованих фахівців. Цьому напрямку виховної роботи серед студентів спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність» Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія» Київського Національного університету культури та мистецтв приділяється також велика увага.

Художньо-естетичне виховання, на прикладі особистості та творчості Т. Шевченка, передбачає формування основ естетичної культури, естетичних норм і принципів, переконань та ідеалів, естетичного сприймання та емоційного ставлення до прекрасного, духовне збагачення майбутніх документознавців, розширення їх світогляду, озброєння студентів естетичними знаннями, виховання художнього смаку, вироблення естетичної активності, бажання вносити прекрасне у життя, примножувати культурно-мистецькі надбання народу.

Виховання у Вищому навчальному закладі має бути створення сприятливих умов для професійного, особистісного, культурного, творчого саморозвитку й самовиховання, допомога в становленні конкурентоспроможної особистості майбутнього спеціаліста.

Розвиток кризових явищ у сучасній українській економіці, безумовно, впливає на стан міждержавних контактів, значно обмежує

можливості спілкування молоді, обмін духовно-культурними цінностями. Наслідки цих негативних явищ певною мірою нейтралізує спілкування через мережу Інтернет. Інформаційно-технологічні можливості всесвітньої мережі, з одного боку, сприяють духовно - естетичному розвитку молоді, але, з іншого, споживання Інтернет - продукції є не зовсім контрольованим і не може гарантувати належні результати в становленні світосприйняття, розвитку естетичних потреб та смаків молоді. Відбувається певна вульгаризація культурно - естетичного середовища, занадто великого значення надається субкультурі, видовищним напрямкам мистецтва на рівні кіно- та телебачення, що завдає суттєвої шкоди духовно-естетичному розвитку особистості студента.

Своєрідною протидією агресивно-вульгарних викликів сучасного світу має стати впровадження цілісної системи художньо-естетичного виховання студентської молоді. Ефективною є виховна робота зі студентами, яка базується на чіткій системі естетичних впливів та художньо-естетичній діяльності молоді.

Художньо-естетичне виховання не тільки відкриває душу людини назустріч звукам, фарбам, формам світу та мистецтву, але й, у цілому, сприяє більш повному, зв'язному й глибокому розумінню світу й більш гармонійному, усебічному розкриттю самого себе. Це сприяє розвитку творчого мислення, розширює можливості в пошуку нових шляхів і рішень, у тому числі у сфері науки й виробництва.

Мистецтво, література і поезія покликані робити наше життя змістовнішим, радіснішим та духовно збагаченим. Спілкуючись з мистецтвом, людина одержує естетичну насолоду, відчуває піднесення творчих сил. Мистецтво в емоційно-образній формі дає оцінку явищам життя, пропагує високі суспільні ідеї. Більше того, воно може стати і мудрим учителем людини, що збагачує її внутрішній світ, окрилює її, виховує воістину високі почуття. Література і мистецтво найбільш чітко виражають глибоку людяну та суспільну міру відчуття та розуміння навколишнього світу. Завдяки своїм специфічним засобам мистецтво вводить людину у бездоганний світ краси та добра.

Естетично виховувати людину - означає пробуджувати в ній невичерпні творчі імпульси, прагнення нових пошуків та відкриттів. Великий заряд естетичного збудження дає мистецтво, яке повністю зв'язане із життям, і своїми засобами відтворює величну картину

природи, суспільства, внутрішнього світу людини. Завдяки неповторності, багатству поетичного генія, його твори здатні переживати епохи, активно впливаючи на пробудження добрих, розумних начал у людини. Ніколи не старіє мистецтво, якщо воно відкриває нове у житті, якщо його образи і характери несуть у собі високі ідеали краси, народної справедливості прогресу.

Отак і поетична спадщина Тараса Григоровича Шевченка, як і інших кращих представників класики, є життєвою і діючою, виховною силою. У поезії Шевченка, в її багатобарвному, емоційному комплексі студент знаходить те, що наближує поетичний світ Шевченка до духовного життя наступних поколінь. Утвердження людяності становить основний смисл, сутність, душу художнього світу Кобзаря. Творчість його несла нове поняття про людину, про людську гідність, вона звеличувала красу душі народу, красу людського подвигу і горіння.

Виховна роль поезії, мистецтва зумовлена владним діянням її художніх образів, силою краси. Вплив художньої творчості на студента не може існувати без схвильованості, без душевної настроєності, що викликає у нас захоплення подихом творчої фантазії та уяви. Ідейна послідовність виступає тут як естетична довершеність та як художня цілісність. Людина звертається до чистих джерел поезії Шевченка, щоб душевно збагнути, що таке краса життя, краса боротьби, краса людяності та єднання, і щоб переконатися, як любов до людей робить її дійсно Людиною, самовідданою у боротьбі зі злом та творцем прекрасного. Основою творчості поета є боротьба за красу життя, людяність, утвердження добра. Його поетичний світ - це чинник, що рухає вперед духовний розвиток нових і нових поколінь. У таких творах як «Гайдамаки», «Катерина», «Зацвіла в долині» зображує великий митець закоханість у красу земну, красу реального світу. Життя - ось предмет невідступної, пильної і любовної поваги поета. Письменник сприймає світ відчутно-реально, він зачарований всім живим. Кожен рядок у цих творах пройнятий великою любов'ю до людини. Поетові надзвичайно дорога й зрозуміла в простій людині, в трударі здатність до відчуття радості, до схвильованості перед красою життя. Краса навколишнього світу - багатюще джерело людських думок і емоцій, доброти і людяності.

У таких творах як «Причинна», «На вічну пам'ять Котляревському», ніжний майстер слова, закоханий у земне життя,

Шевченко бачить і цінить красу в людях, в природі, в праці людській. Адже, в світовій художній літературі письменник одним з перших відчував поезію праці, її благодійний вплив на людей. Праця стає найважливішим компонентом людського щастя. А працелюбність визначає у творах митця основи морального кодексу трудівника та становить норму його поведінки. В морально-естетичній концепції Шевченка творення добра, «любов між людьми», сердечність - критерій цінності людини.

Найважливішим естетичним принципом Шевченка була віра в людину. В естетичному ідеалі поета гуманність становить, власне, провідне начало. Життя набуває смислу тільки тоді, коли людина любить людей і бореться за людей. Адже людина доброго серця, чиста і любляча, стає джерелом світла і життєдайного тепла.

Естетична категорія високо використовувалась переважно Кобзарем у творах на історичну тематику (поєми та вірші козацького типу, «Гайдамаки»). Високе ніби залишається в минулому, коли буяла козацька слава. Воно трактується як героїчне у боротьбі за волю. Іноді пов'язується з трагічним (сцена убивства Гонтою своїх дітей-католиків у «Гайдамаках»).

Морально-естетичний ідеал людини для Шевченка важив багато не лише як творчий принцип, як ідея, що скеровувала його творчу думку, а й як принцип життєвий. Герої оцінюються автором з погляду їх гуманізму; його ідеал людини - це переконаний християнин, добробут якого, зароблений власною працею, є джерелом допомоги бідним і страждаючим, а душа такої людини здатна до відчуття прекрасного як у житті, так і в мистецтві.

Отже, естетично-виховна сутність художнього слова у творчості Тараса Шевченка полягає у розвитку системи духовних цінностей, адже концепція призначення людини та її естетичне втілення є ключовими моментами його світобачення.

Таким чином, практика роботи з художньо-естетичного виховання студентів доводить, що систематичне залучення до читання має значний вплив на розвиток їхньої духовної культури, розвиває естетичні смаки, підвищує самооцінку студентів, полегшує спілкування в колективі. Водночас, у молодіжному середовищі створюється атмосфера творчості, пошуку нових яскравих форм виявлення талантів і здібностей студентів.